

F e l h i v á s.

Az „Országos Erdészeti Egyesület“ ideai közgyűlése a kiállításra való tekintettel tudvalevőleg Budapesten tartatik meg s ez alkalommal kivételesen szakkérdések is tárgyalatni fognak.

Alapszabályaink értelmében minden egyes tagnak jogában áll indítványt tenni a tárgyalásra kitűzendő szakkérdések megválasztására nézve, erre vonatkozó javaslatát azonban juniushó 1-éig mindenkinek be kell küldeni. Tisztelettel kérjük tehát tagtársainkat, hogy az alapszabályok ezen rendelkezését figyelembe véve, a folyó évi közgyűlés tárgyaira vonatkozó indítványukat az egyesület igazgató választmányához minél előbb beterjeszteni sziveskedjenek.

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

K ü l ö n f é l é k.

Az erdészeti kiállítás, melynek rendezésén szorgosan munkálkodnak, ugy látszik, egyik legsikerültebb része lesz a májusban megnyiló országos kiállításnak. A közönség már is érdeklődik iránta s a kiállítási területen járó-kelők között alig akad valaki, a ki ne sietni felkeresni az erdészet általános dicséert központi pavillonját, mely karcsu tornyával, stylszerü arányaival s ódon kinézésével kivétel nélkül mindenkire a legkellemesebb benyomást gyakorolja. És nincs kétség benne, vonzóerejét meg fogja tartani mindvégig kiállításunk, mert az előjelekből ítélve a sikerült külsőhöz a lényeg, maga a kiállítás is méltó lesz, s nemcsak a közelebről érdekelt szakemberek fogják majd az országos erdészeti egyesület közgyűlése idejében tömegesen fölkeresni, hanem a nagy közönség is sűrűen

ellátogat hozzá megtekinteni érdekes tárgyait. Biztos kilátást nyújt erre már maga az az örvendetes körülmény is, hogy kiállításunkat Ő Felsege, a király és Ő Fensége, a trónörökös is legmagasabb támogatásukban részesítik. Örömmel említjük ugyanis meg, hogy a gödöllői m. kir. erdőhivatal legfelsőbb helyről engedélyt nyert, hogy a király Ő Felsege által Gödöllőn ejtett szarvasagancsokból 15 példányt s a szintén Ő Felsege által lelőtt ragadozó szárnyasokból 5 kiváló kitömött példányt kiállithasson; Rezső trónörökös Ő Fensége pedig elrendelte, hogy Magyarországon lőtt vadászsákmányából 35 kitömött ragadozó madarat (3 drb fakó keselyüt, 3 drb barna keselyüt, 9 drb szirti sast, 4 drb király sast, 6 drb halász sast, 2 kigyászó sast, 2 csonttörő sast, 1 törpe sast, 1 apró sast, 1 halászó sast és 3 nagy suholyt, továbbá 2 medvét, 1 farkast és 1 vadmacskát) küldjenek nevében a kiállításra. E kiválóan becses tárgyak együtt egy közös csoportban foglalkoznak pavillonunk keleti bejáratával szemben helyet foglalni s mindenesetre a legszebb díszét képezendik kiállításunk vadászati részének. Az erdészeti tárgyak között szintén sok értékes érkezett már be, egy nagy rész azonban még hátra van. Mindezekről részletesen csak a rendezés teljes befejezése után lehet majd megemlékezni. Most csupán jelezni kívántuk, hogy minőnek ígérkezik kiállításunk.

Télizöld bokrocska az Alföld homokpusztáin. Kerner Antal, most bécsi egyetemi tanár növénygeographiai kutatásaiból derült ki az a meglepő eredmény, hogy Alföldünk homokpusztáin télizöld növényzet nincs, hanem itt a fásnövényzet lombváltó, avagy fűnemű növények borítják. *) Alföldünknek ezt az eredeti sajátosságát Kerner igen eltalálva a télizöld meg a fűnemű billing (Vinca minor et V.

*) „Pflanzenleben der Donauländer“, p. 38.

herbacea) egymást helyettesítő fajokkal (species vicaria) fejezte ki. Hegyes vidékeink erdeiben a *Vinca minor* húzódik meg a bokrok alatt (Budán is); homokpusztáinkon legfeljebb temetőbe ültetik, de vadon a fűnemű *Vinca herbacea* helyettesíti.

Az északi német síkság fenyvesei és ezek kísérő télizöld növényei (Ericák, Callunák, fenyvesbogyók = *Vaccinium*, Pirolák) általában a télizöld cserjék és más örökzöld növények, valamint a déli német puszták havasi eredetű polgárai, kitelelő lombu *Gentianák*, tölombos *Saxifragák* és *Drabák* (melyek közül egy, még a tőszomszédban a budai hegyeken terem = *D. lasiocarpa*) Alföldünk homokján nem élnek. Borostyánt (*Hedera Helix*) csak a temesmenti nedves talaju erdőkben láttam. Az örökzöld növények Alföldünk száraz kontinentiális klímája alatt, nagyon érzékeny léttökre, nem boldogulnának, a késő fagyok hamar elnyomorítanák.

Alföldünk homokpusztáiról Kerner egyetlen örökzöld növényt, a fenyveseknek egyetlen eredeti képviselőjét, a gyalogfenyő borókát (*Juniperus communis*) említi, mely mint zordon vidék lakosa, a homokpuszták klímájának viszonyosságait is elbirja tűrni. A másutt elég haszontalan gyalogfenyő boróka a homokpusztákon physiognómiai tekintetben is nevezetes, de a havastetőkkel való hasonlatosságot is öregbiti. Valamint t. i. a havasok csúcsa alatt a fatenyészetet, a jegenyefenyő övét (regio abietina) a törpe fenyő öve, választja el az erdőtlen, füves havas tetőktől: szintúgy a boróka is ily övet alkot az Alföld mély lapálya, meg az Alföldet körülfogó hátsabb és erdős vidék, Alföldünknek mintegy magasabb karimája között a Jászságtól kezdve a Ferencz-csatornáig. A homokbuczkák gerinceit a temesmegyei római sánczokon sűrűn és messzire növi be. Magasra megnő, jól tenyészik,

azért a homok befásítására előkészítő gyanánt nagyon alkalmas.

De a gyalogfenyő borókán kívül még egy más kis télizöld bokrocska is van az alföldi homokpusztákon Pest- és Temesvármegyékben. Ez a *Helianthemum Fumana* (L.) Mill. (*Fumana procumbens* Gren. et Godr.), vagyis a túlevelű naprózsa vagy tetemtoldó. Ezt Willkomm a télizöld cserjék közé számítja, magam kora tavasszal, midőn még a levélfakadás nem kezdődött meg, többször láttam kitelelő levelei ruházatában. Nevezetes, hogy mind a gyalogfenyő boróka, mind a *Helianthemum Fumana* felső ruházatja (a tűk) physiognomiai tekintetben megegyezős a physiognomiai rendszerben mind a kettő az *Ericaalak* tagját alkotja.

Willkomm („Forstl. Fl.“ p. 792.) azt mondja, hogy a *Fumana*-k-nak nincs erdészeti jelentőségök. Látszólag nincs, de voltaképen nem kicsinylendő a szereplésök sem alföldi homokpusztáinkon, sem az erdőtlen Karst vidéken, mert a *H. Fumana* mind a két helyen egyaránt nő. Aránylag erős és ágas gyökere meglazítja és felaprítja a meztelen sziklák tördelékét a Karston, ellenben, mint egy vasmacska, megfogja a homokot az alföldi homokpusztákon. Sőt a szárának magatartása sem fölösleges. Ez t. i. királydinnye (*Tribulus Orientalis*) módjára szétterül a felszín fölött, némi árnyékot vet, s védi a homokszemeket, hogy a szél el ne sodorja, mint társai a bojtorjánpázsit (*Tragus racemosus*), a hamvas porczfű (*Herniaria incana*), a báránypirosító, vagyis az *Alkanna tinctoria* var. *parviflora*, az őszi *Polygonum arenarium* stb.

Összeműködik tehát a *Helianthemum Fumana* is másokkal, s a természet más erőivel, hogy a pusztá homok, meg a meztelen sziklák zöld ruhába öltözködhessenek. Szer-

fölött lassú, nem szembe szökő munkát végez; de épen ez az erdészetre nézve fontos, és az erdészeti munkának kell a Fumana-k hasznát méltóképen megbecsülnie.

A H. Fumana reggel virágzik, azért a Linné-féle virágóra egyik mutatójának beillik. *Borbás Vincze.*

Gubacsok a magyar tölgyön. (*Quercus conferta* Kit.) E tölgy gubacsai az irodalomban egyáltalában nincsenek fel-
említve, minthogy e nevezetes tölgygyel állattani szempontból senki sem foglalkozott különösen. Öröömre szolgált azért, hogy Gabnay Ferencz erdészgyakornok Lippán, nekem egykori tanítványom, megemlékezve hazánk gubacsainak összegyűjtésére fordított igyekezetemről, e tölgyről a *Cynips caput medusae* Hart., *C. argentea* Hart. és a *Dryophansa pubescentis* Mayr. gubacsait küldte meggyűjteményem számára. Ez adatokat a „Rovartani Lapok“-ban közöltem volt.¹⁾

Ujabbán dr. Dietz Sándor ur ajándékozott meg egy kettős gubacscsal e tölgyfajról, melyet Tomcsányi Gusztáv ur hozott magával Sistaróveczről (Lippa mellett). E két gubacs nemcsak azért érdekes, mert a magyar tölgyről való, hanem egymás mellett való képződése miatt is, a mi új, sőt szokatlan adat a gubacsok fejlődésére nézve.

A nagyobbik gubacs a *Qu. sessiliflorá*-ról, *pubescens*-ről közönségesen, s ujabbán a *Qu. confertá*-ról és *Qu. pedunculatá*-ról²⁾ is ismeretes *C. caput medusae* Hart. gubacs a azt a tényt erősíti meg, hogy e gubacs, a *Qu. cerris* kivételével, valamennyi hazánkbeli tölgyfajon előfordul.

A kisebbik, az előbbinek ágai közé némileg beszorult gubacs az *Andricus Mayri* Wachtl gubacs, melyet

¹⁾ „Rovartani Lapok“, I. 1884. 11-ik füzet.

²⁾ „Rovartani Lapok“, I. 1884. 11-ik füzet.

eddig csak a *Qu. pedunculata* barkájáról ismertünk,¹⁾ tehát a magyar tölgyön, a makkcsészéből fejlődő *C. caput medusae* gubacsa tőzsomszedságában való előfordulása egészen új és meglepő. Valószínű, hogy a himbarka rügye ez esetben tőzsomszédja volt a nővirágnak, s a két darázs egymás mellett rakta le petéjét a megfelelő rügybe. Nem lehetetlen ugyan, hogy e gubacs más képletből is keletkezhetett; de ennek feltételezésére semmi jel sincs a beküldött példányon, sőt úgy tetszik, mintha a rügy takaróleveleinek maradványát látnám a tövén, a melyből fejlődött. Helyzete és növése arra enged következtetni, hogy a másik gubacscsal egy időben fejlődött: szabadon álló részének szarvai ugyanis jól kifejtettek, a befelé állók pedig, engedve a meduza karjai erejének, legörbültek és jóval kisebbek, miért is a gubacs alakja nem egészen szimetriás, mondhatnám, féloldali.

Nagyon valószínű, hogy a magyar tölgy gubacs-faunája akármely más tölgyénél gazdagabb; azért háladatos munkát végeznének mindazok, a kik — ha módjukban van — ez érdekes tölgyet ebből a szempontból is figyelmükre méltatnák, megkutatgatván ágait, leveleit, barkáit, termését, derekát, gyökerét virágozása idejétől ősz végeig, és gyűjtván nemcsak a feltűnő nagy, hanem a felkutatásra szoruló apró gubacsokat is. A néhány példányban beküldött gubacsok meghatározására szívesen ajánlkozom.

Paszlavszy József.

Új félcserje homokpusztáinkon. Az alföldi homok megkötésénél egy növény egymagában nem sokra megy, kivált ha seregen nem terem. Számos tarka-barka növénynek csak egész serege bir, de csak hosszú idő folytán győzedelmre vergődni. Mindamellet, a kinek a homokkötés a szí-

¹⁾ „Mittheil. der Forstl. Versuchswesen“, II. B. 1878. Entomologisch-biologische Studien von F. A. W a c h t l, k. k. Oberförster. I. Serie. Sep. Abd.

vén fekszik, őszintén örül minden csekély jelenségnek, minden növény szálnak, a mely a homokkötés nagy munkájában a legkevesebbet is segít. Annál őszintébben kell üdvözölni, ha ez a segítség már maradandóbb, t. i. cserje vagy félcserje.

Ez az eddig ismeretlen szerény munkása a homokkötésünknek a *Helianthemum vulgare* Gärtn. var. *angustifolium* (Jcq. Hort. Vindob. III., p. 29., mint *Cistus*; Visiani Flora Dalmat. III., p. 146.; *Cistus Barrelieri* Sims és *Helianthemum leptophyllum* Dun. synonymokkal), mely Visiani szavai szerint, a tőalaktól hosszukás szálas (oblongo-linear.), alsó színén fehér, a szélen pedig begöngyölődő levelei által tér el, s a dalmát szigetek homokos helyein terem.

A mi növénykénk, melyet a Csepel szigeten, Promontórral szemben, továbbá a temesmegyei homokpusztákon, Grebenác mellett is gyűjtöttem, egészen úgy ruházkodik, a mint a klimai feltételek kívánják, mint az alföldi homokpuszták többi jellemző növényei. Teljes jelleme a homokra termettségről tanuskodik. Alacsony bokrocska marad ő, melyet a futóhomok majd egész tetőig befű. Levelei keskenyek. A legalsók ellipticusok, a következők keskeny hosszukásak, a legfelsők szálasak. Szára sűrűbb fehér molyhu, mint a *H. vulgare tomentosum*, a lesimuló moholyból hosszabb szőrök bújnak ki, a miért a növény szára mintegy boglyos.

Virágja még egyszer kisebb, mint tőalakjájé, kelyhe szürkébb, apróbb és sűrűbb molyhú, tehát egészen a helyi körülmény kívánataképp szervezett alak, mert az alacsonyság, a kipárolgás gátlására a keskeny levél, meg a sűrűbb moholy, továbbá az apró virágok egyenesen az alföldi homokpuszták legjellemzőbb növényeinek a sajátosságai. A *H. vulgare* alakköre egyáltalában sok fajtát számlál, más-más helyeken és

körülmények között más-más alakjai támadtak, belőlök egy az alföldi homokra is jutott.

Az a tér, a hol a *Helianthemum vulgare* var. *angustifolium*ot a Csepelszigeten szedtem, igazi küzdő tere néhány növény-munkásnak. Leguralkodóbb a jellemző *Festuca vaginata*, meg a *Bromus squarross* var. *megastachys* Borb., továbbá a *Thymus Marschallianus*, mely néhol egy-egy kisebb dombocskát már egészen elborít, egy-két szál bojtortján-nefelejts (*Lappula Myosotis*), meg az *Astragalus exscapus* szárba induló alakja (var. *caulifer*). Ennek a tengelye egész 15 cm hosszúra emelkedik ki, s egészen a károlyfalvai *A. dasyanthus* természetét ölti magára, melytől azonban kopasz vitorlája, meg lazább fürtje könnyen megkülönbözteti. Hogy a különben száratlan, helyesebben mondva, törpe szárú *Astr. exscapus* a homokon így nyújtózkodni, szárba indulni képes, a homokkötésnek szintén javára szolgál, mert ha a szél befujja, ilyen módon életét megmentheti s tovább működhetik.

Borbás Vincze.

(*F. L.*) **A fenyőpinty (hegyi pinty, *Fringilla Montifringilla* L.) tömeges megjelenése.** Ezen madár tudunkra csak kisebb csapatokban szokott az északi vidékekről délfelé vonulva hozzánk ellátogatni, s fenyő- és bükkerdeinkben a mag felemésztése által kárt okozni. Europa és Ázsia északibb vidékein, hol a mi erdei pintyünk (*Fringilla coelebs* L. Buchfink) már nem honos, pl. a 60—65 foknál nagy mennyiségben költ és ott az erdei pintyet helyettesíti, melyhez mind alakjára, mind életmódjára nézve nagyon hasonlít. Nyár vége felé csapatokban egyesülnek hazájukban, s ide-oda vonulnak egész szeptember vége feléig, de aztán mind nagyobb-nagyobb seregekbe gyűlve délnyugot felé húzódnak, s a mely vidékek nagyon utjokba esnek, azokat néha felhőszerű tömegekben

lepik meg, a fenyő, s különösen a bükkmakkban oly jelentékeny károkát okozván, hogy ilyenkor a legjobb makktermés után sem várhatni kielégítő kelvényt. Hogy ez az eset nálunk is előfordulhat, mutatja Halliarszky Samu szaktársunk által alólirotthoz két darab *Fringilla Montifringilla* L. kiséréteben beküldött következő levél:

„Szilágy- és Biharmegye között elnyuló Réz nevű hegy-ségnek mult évi rendkívüli bő makktermésére mintegy november végén vagy deczember elején, — az idevaló legöregebb emberek és vadászok által e vidéken soha sem látott madarak — roppant nagy mennyiségben jelentek meg. Ezen idegen madárfajnál azonban nem annyira az idegenszerűség a feltűnő, mint azon roppant mennyiség a milyenben az megjelent. — Hiszen nem ritka eset, hogy távoli országok állatlakói, nevezetesen a madarak osztályából, viharok élelemszüke s más okok miatt idegen hazába vetődnek, de rendszerént csak egyenként vagy legalább nem oly feltűnő seregekben; — de a mily tömegesen ezen madárkák itt megjelentek, arról csak annak lehet fogalma, aki azon, vagy hasonló felhőszerű sereget látott már vonulni feje felett. Közönséges számfogalmaink szerint, ha nagyon sokat akarunk kifejezni, „millióról“ beszélünk; de ha valaki azt állítja, hogy egy ily sereg létszámát egy, két, három millióra lehet tenni, az egyáltalában nem mond igen nagyot. — Deczember 22-ik napján magam voltam egy ily seregnek tanuja, melynek átvonulása husz percznél tovább tartott. — A sereg repülése teljes katonai sorrendben történt, és eleje már a Réz felett volt, mikor a vége még a szilágy-somlyói Magura felett lebegett; a légben tova vonuló tömeg mintegy 100—120 méter szélesnek látszó fekete szalagot képezett. A repülés sebes és kissé hullámos volt, s a nagy csapatok átvonulása alatt az ember a levegőnek idegenszerű rezgését vélte testével érezni. Megjelenésük első

idején hajnalkor északról délfele röptek a csapatok, alkonyatkor megint éjszak felé huzódtak vissza éjjeli szállásukra; később azonban az éjjet is a rézi erdön töltötték. — Jelenleg (március 7.) mennyiségük már apadt, de még mindig nagy számban vannak itt; úgy látszik, hogy innét eredeti hazájukba csak kisebbszerű csapatokban fognak visszatérni. — Itt tartózkodási idejük alatt élelmi szerül a bükkmakk szolgált, melyet bámulatos ügyességgel egy vagy néha két oldalon lyukasztanak ki, s e lyukakon belét kiszedik. Makktermésünkben igen jelentékeny kárt okoztak.“

Azután elmondja H. barátunk, hogy a madárkát (helyesen) hegyi pintynek határozta meg, s hogy jelenleg 6 élőpéldányt tart szobájában, melyeken megfigyeléseket tesz. E megfigyelések szerint — mint többi pintyeink — a Fr. montifringilla is kedveli a kendermagot s más édes, olajos magokat, valamint rovarok után is kutat, a hol olyakat gyanít. — Köszönjük Halliarszky Samu szaktársunknak, hogy ez érdekes esetről értesített és kérjük, hogy máskor is sziveskedjék minket hasonlókkal felkeresni.

(To.) **A finn erdőgazdaság köréből** érdekes adatokat közöl Lamezan német konzul *), melyek közül az általános érdekekkel bírókat e lapok olvasóival is érdemesnek tartjuk kivonatossan megismertetni.

Finnszország összes területe — a legújabb adatok szerint — 37,014.268 *ha*, ebből erdő 20,732.800 *ha*, vagyis 56⁰/₁₀₀, minthogy pedig a lakosság száma csak 2,060.728, egy lélekre kerekszámban 10 *ha* erdő esik. Az erdőnek 28·6⁰/₁₀₀-a oly állami erdő, mely állami közegek által kezeltetik, a többi részben szintén állami ugyan, de használata hosszabb időre (nagyobbára 50 évre) bérbeadatott, részben kis birtokosoké és csak egy

*) „Die Wälder und die Waldnutzungen in Finland vom Wirtschaftlichem Standpunkte“ Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen 1885. I.

igen csekély rész képezi a községek, vagy más erkölcsi testületek tulajdonát.

Az egyes fanemek a következő arányban vannak a finnországi erdőkben képviselve: 77⁰/₀ erdei fenyő, 12⁰/₀ lúczfenyő, 11⁰/₀ különféle lombfa m. p. nagyobbára nyír (*B. verrucosa*).

Az évi termés hektáronként átlagban csak 1·35 m^3 -re tehető, egyrészt azon okból, mivel az éjszakibb fekvésű erdők csekély növekvést mutatnak, másrészt pedig, mivel a magánosok kezén levő erdők a rendetlen használat folytán nagyon hézagosak.

A fatermés értékesítése az erdőben tövön eszközöltetik, m. p. az állam az évi fatermést rendszeren árverés útján értékesíti, a magánosok ellenben az erdő kihasználását alku útján 5—30 évre haszonbérbe adják, oly feltétel mellett, hogy a vevőnek jogában áll minden oly fát levágni, a mely 4·75—5·94 m. hossz mellett vékonyabb végén legkevesebb 19·7 *cm* vastagságu darabokat ad. Az állami erdőkben az erdei fenyő épületi fáért, az utóbbi években átlagban a következő árak érettek el köbméterenként:

1874—1876. évben . . .	3·25	márka.
1877—1879. „ . . .	3·48	„
1880—1882. „ . . .	4·55	„

Az erdők általánosságban szállalva használtatnak ki, a termelt fa pedig télen át szánkán a folyók és tavakhoz szállittatik, s innét tutajokban a tengerpartra, vagy fűrészművekhez hozatik le. A tutajozás az északibb fekvésű vidékekről a tengerpartig rendszeren 2 évet, kedvezőtlen viszonyok között azonban 3 évet is vesz igénybe.

A fűrészművek száma ezidőszerint 247, ezek közül 180 vizierőre 67 pedig gőzerőre van berendezve, mint fafogasztó iparág említést érdemel még a 13 papiranyaggyár, a melyekben évenként mintegy 350—400 ezer mmázsa papir-

anyag készítették, 4—4·5 millio márka értékben, azonfelül a gyufaszilánk-gyárak és némi házi iparczikkek készítői is az erdei nyers termények feldolgozásával foglalkoznak.

Hivatalos statisztikai adatok szerint az épület- és haszonfakivitel a közel multban a következő volt :

1864—1868. évben átlag	440.000	m^3
1869—1873. „ „	530.000	„
1874—1878. „ „	1,117.000	„
1879—1883. „ „	1,310.000	„

évenként mintegy 24—32 millió márka értékben.

A külföldre szállított fának körülbelül fele része Angolországban értékesítették, a többi pedig Franciaország, Németalföld, Belgium és Dániában. Angol-, Francia-, és Spanyolországba rendszeren a legjobb minőségű fűrészáru, Németalföldre két oldalt bárdolt gömbölyű fa szállítatik, a rosszabb minőségű áru ellenben Németország, Dánia és Belgiumnak jut.

Kiviteli vám az épület- és haszonfa után 1861. óta következő volt :

1·78 *m*-nél hosszabb fa után köbméterenként 0·67 márka.

1·78 *m*-nél rövidebb fa után pedig 0·45—0·60 márka.

Az állami erdők tiszta jövedelme az 1872—1881-ik évben *ha*-ronként, átlagban 5 pfening volt az 1882. évben pedig átlag 9·3 pfening. Ezen csekély tiszta jövedelem onnan ered, mivel a kiadási rovatban az állam által, az utóbbi években vásárolt nagykiterjedésű erdő- és erdőtalaj vételára is bennfoglaltatik, megvásároltatott pedig az utóbbi években mintegy 35.000 *ha* erdő. Vételár fejében az állam kedvező fekvésű erdőkért *ha*-onként átlag 14·7 márkát, kedvezőtlen fekvésű erdőkért pedig 9·8—7·3 márkát fizetett.

Az épületi és műfa használaton kívül a szénégetés, kátrány- és szalajfőzés, lúcz- és fűzkéreg termelés is üzetik. A faszén csak részben képez kiviteli cikket, a mennyiben a 364.000

m^3 évi termelés nagyobbára a belföldi vasgyárak által használtatik fel. Kátrányból az 1860—1883. években átlag 207.000 hectoliter szállított külföldre, cserkéregből pedig az 1874—1883. években évenként mintegy 2,725.000 klgr. m. p. legnagyobbbrészt Oroszországba s némi csekély részben Németországba is.

(B. V.) Az *Alnus barbata* C. A. Mey. (1831.) = *A. pubescens* Tausch (1834.) hazánkban. Az enyves meg a hamvas égerfa (*Alnus glutinosa* et *incana*) közé eső faj, az *A. barbata*-nak C. A. Mey. Enum. pl. Cauc. p. 43, — mely az *Aln. glutinosától* az által tér el, hogy levelei alsó színe szürkészöld, nem fénylő, továbbá, hogy többé-kevésbbé (legalább az erezen) megtartja a pelyhességet, az *A. incanától* pedig, hogy a levelei inkább kerekdedek maradnak, vagy fordított tojásdadok és soha sem annyira pelyhesek, mint az *A. incana*é, — hazánkban három alakja van:

1. maga a *typus*, felső színén kopasz, alsó színén az erezen, vagy az egész alszínén vékonyan pelyhesedő leveleivel. Az erek szögletei gypjasan szakállasok. (Regel Monographische Bearbeitung der Betulaceen p. 162. *A. barbata* b) *subincana* Simk. Akad. Közl. XVI. p. 149. Ponor és Brátka közt Biharmegyében);

2. a *Tausch-féle pubescens*nek megfelelő alak, melynek levelei alsó színükön csak az ereken pelyhesek, az erek szögletei nem szakállasak, Rótfalu (Redeschlag) m. Vas megyében,

3. a *denticulata* (C. A. Mey.) l. c., Regel l. c. 163, Ledeb. Fl. Ross. III. p. 657. Levelei fordítottan tojásdadok, szélesen, vagy ellipticusan tojásdadok vagy majdnem kerekdedek, a csúcsuk lekerekített tompa, ritkán kissé hegyes, kétszer vagy egyenetlenül fogacsás, csaknem egészen kopasz, az alsó színén az erek szögleteiben szakállas vagy az erezet is gyengén pelyhes. (*A. barbata subglutinosa*

Simk. l. c., Ponor és Brátka közt, a Lapincs vize mellett Szent-Gotthárdnál Vas megyében, Zákány és Dernye közt.)

(Ty.) **Csemetekertek megvédése a vadgerle ellen.** A galambok általában, de különösen a vadgerle, sokszor igen nagy kárt okoz a csemetekertekben, egyrészt az által, hogy az elvetett magot felszedi, de még inkább, hogy a már kikelt fiatal fenyőcsemetéket kitépi. A mag felszedése ellen rendszeren úgy szoktunk védekezni, hogy a bevetett csemeteágynakat galyakkal gyéren befödjük, ezeket azonban, mihelyt a mag kikelt, el kell távolítani, akkor tehát a vadgarlérnek mi sem áll utjokban, hogy az alig kikelt zsenge csemetéket le ne legeljék. Egy lothringeni főerdész sokáig hasztalanul igyekezett csemetekertjeit a gerlék ellen megvédeni, mert sem a különféle madárijesztők, sem pedig a lövéssel való riasztás, már alig használt, míg végre egy véletlen segítségére jött. Ő ugyanis a bevetett csemeteágynakat múlt év tavaszán részben mohával, részben száraz lúczfenyőágakkal fedette be, hogy a magot a madarak fel ne szedjék, a mag kikelése után a mohot és fenyőgalyakat az ágyakról eltávolította s azt tapasztalta, hogy a míg azon csemeteágynakat, melyek fenyőágakkal voltak befödve a gerlék teljesen megkimélték, valószínű azért, mivel a száraz galyakról lehullott tűk a csemetesorok közeit fődtek, a mohával befödve volt ágyak csemetéit annyira elpusztították, hogy azokból alig maradt valami.

Ezen tapasztalat után tehát a vad gerle ellen, a csemetesoroknak fenyőtűkkel való beszórása által védhetjük meg csemetekertjeinket.

(Ty.) **Farostból hordókat** készítenek az amerikai Ohio államban. Az eljárás a következő: bizonyos meghatározott mennyiségű farost egy vasmintába helyeztetik, a melynek belső felülete az előállítandó hordó alakjával bír, ezután a minta sebes forgásba hozzátik, a miáltal a faszövet egyenlő

vastag rétegben a minta falaira rakódik le, később a mintába folytonos forgás közben levegő szivattyúztatik be, mely légnyomás nemcsak a faszövetet sajtolja össze, hanem a benne levő vizet is a minta finom likacsain át kihajtja s így néhány percz alatt készen van a hordó, a mely a mintából kivétetvén, 24 óráig a levegőn és azután mintegy 3 napon át szárító kemenczében kiszárittatik. Az így készült hordókból állítólag az olaj sem szivárog ki.

— **Világító fa.** Nevada egyik völgyében nemrég egy fát fedeztek föl, melynek az a nevezetes tulajdonsága van, hogy levelei sötétben olyan világosságot terjesztenek, hogy amellett a nyomtatott írást is el lehet olvasni. Azt hiszik, hogy a levelekre rakódó paraziták sok ezre fejleszt bizonyos világító anyagot.

(To.) **Szabályellenes növésű lúcz.** A thüringiai erdőben, mocsaras, köves talajon, más rendes növésű fáktól körülvéve, egy sajátságos külsővel bíró lúczfenyőt találtak, a melyet onnan, — minthogy azon helyen utat építettek, — kiástak és egy közeli mulató hely parkjába ültettek el a hol az most jól diszlik. A szóban lévő fa mintegy 20 éves, 5 m magas, tőben 20 cm vastag, igen kevés ággal bír, a melyek 11 pereszlenben 2—6-ával vannak a törzsön elosztva. Az ágak igen hosszúak, vékonyak és lelógók, csakis végeik hajlanak kissé felfelé, nagyobbára első- és másodrendűek s csak igen kevés harmadrendű ág van közöttük, holott a lúcz rendszeren hatod- és hetedrendű ágakkal is bír. A törzsön tűk nincsenek s az ágak is csak igen gyéren, az utolsó évi két hajtások azonban sűrűen vannak tűkkel benöve. A tűk 45—90 foknyi szög alatt állanak az ágakon s lapított négyélűek, tompák, hosszuk 1.5—2 cm. E fa még nem virágzott.

(Ty.) **Fenyőfa mahagoni színre** a következő egyszerű eljárás által festhető be: 1 rész salétromsav és 10 rész

vizből álló keverékkel bevonandó az illető fenyő deszka, bútor-darab stb. megszáradás után pedig sellak firniszszel kifényezendő. Ugyancsak mahagoni szint ad az asphalt és terpentin keverék is.

(*Tb.*) **Bükk rönkök megvédése repedés ellen.** Egy fűrész-műkezelő sok évi tapasztalatra hivatkozva, azt állítja, hogy a bükk rönkök a következő eljárás mellett nem repednek meg: a fa tél elején, lehetőleg a lombhullás után egy hónappal döntendő le; döntés közben arra kell ügyelni, hogy a fa köveken stb. meg ne sérüljön. A ledöntött fa törzséről a kéreg 10—10 hüvelyknyi szalagokban lefaragtatik és a törzs vágáslapja ágakkal befödetik, hogy azt a szárító szél ne érje, az egész fa pedig ágastól az erdőben hagyatik tavaszig, mindazonáltal nem a csupasz földön, hanem alája helyezett ászokfákon. Tavasszal a fekvő fa rügyei kihajtanak és ez által a fa nedvességének legnagyobb része elvonatik, mihelyt tehát a kihajtott lomb hervadni kezd, a törzs rönkökké fűrészselhető és az erdőből kiszállítható.

Az Erdészeti Rendeletek Tárának I. és II. füzete iránt még most is többen tudakozódnak egyesületünknel nagyon kívánatos volna tehát, ha újbóli kinyomatásuk lehetségessé válnék. Az egyesület azonban jelenleg nincs azon helyzetben, hogy e célra a költségek megtérülésének kilátása nélkül nagyobb összeget áldozhatna; ezért mielőtt a második kiadás tervbe vétetnék, czélszerű volna, ha a nagyobb hivatalok s különösen a királyi erdőfelügyelőségek szivesek volnának bejelenteni a titkári hivatalnak, hogy kerületeikben körülbelül hány példányra tehető a szükségelt példányszám. — Ha ily módon biztosíthatnék az egyesület, hogy a költségek nagyrésztben legalább megtérülnek, az új kiadásról néhány hét alatt gondoskodni lehetne.
